

KYÖSTI KALLION RAHASTO

Maan ja maaseudun parhaaksi

Rahasto perustuu tasavallan presidentti, maanviljelijä Kyösti Kallion (1873–1940) patsastoimikunnan lahjoitukseen vuodelta 1965 sekä muihin rahastolle osoitettuihin lahjoituksiin. Se edistää nimihenkilönsä elämäntyötä ja aatemaailmaa koskevaa tutkimusta sekä maaseudun kulttuurielämän kehitystä.

Kyösti Kallio syntyi Ylivieskassa 10.4.1873 maanviljelijä Mikko Kallion ja Pieta Knuutilan perheeseen.

Nuori Kyösti kävi Raahen alkeiskoulun, josta hän siirtyi Oulun lyseoon 1890. Ylioppilastutkintoa hän ei suorittanut, mutta mielenkiinto yhteisiin asioihin ilmeni jo lukiovuosina. Kallion mielessä kangasti kauppiaanura, mutta hän ryhtyi nivalalaisen suurtilan isännäksi. Nivalaan hän perusti 1895 nuorisoseuran, jonka johdossa hän kartutti muun muassa esiintymistaitojaan. Hän oli 1897–1917 mukana kunnalliselämässä: kunnan esimiehenä vuodesta 1906 alkaen ja ensimmäisen valtuuston puheenjohtajana vuodesta 1912. Ensimmäisten Pellervo-päivien innoittamana Kallio perusti 1900 Nivalan maamiesseuran, jonka siivittämänä kuntaan syntyivät osuusmeijeri, -kauppa ja -kassa. Kallio oli kaikissa näissä perustajana ja toimijana. Nivalassa hän tapasi Kaisa Nivalan (1878–1954), jonka kanssa hän avioitui 1902. Parisunnalle syntyi kuusi lasta.

Kallio aloitti valtiomiesuransa 1904 talonpoikaissäädyn edustajana säätyvaltiopäivillä, ja vuoden 1907 eduskuntavaaleissa hänet valittiin eduskuntaan nuorsuomalaisten ja Suomen Maalaisväestön Liiton yhteislistalta. Liitosta tuli myöhemmin Maalaisliitto, jonka edustajana Kallio toimi kahteen otteeseen vuoteen 1917 asti. Venäjän vallankumouksen jälkeen hän oli jäsen sekä Oskari Tokoin senaatissa että niin kutsutussa Svinhufvudin itsenäisyysseenaatissa. Juuri ennen kansalaissodan puhkeamista Kallio esitteli torpparien vapauttamislain, jonka hyväksymisen sota lykäsi vuoden 1918 syksyyn. Sisällissodan ajan Kallio oli piilossa Helsingissä.

Kuva: SKR.

Itsenäisyyden alussa Kallio toimi maatalousministerinä 1919 ja 1921 ja eduskunnan puhemiehenä 1920. Vuoden 1922 vaalivoiton jälkeen Maalaisliiton ryhmä ajoi läpi tilattoman väestön maanhankintaa koskevan lain, Lex Kallion. Kallio oli pääministerinä neljästi. Oikeistoradikalismin noustessa Kallio asettui vastustamaan lapuanliikettä, ja hänen kolmas hallituksensa painostettiin eroamaan. Kallio hävisi vuoden 1931 presidentinvaalit Svinhufvudille, ja hänen poliittinen uransa näytti päättyvän. Hän palasi kuitenkin eduskuntaan ja pääministeriksi 1936, ja seuraavana vuonna hänet valittiin presidentiksi.

Presidenttinä Kyösti Kallio korosti parlamentarismia, pohjoismaista yhteistyötä ja hyviä suhteita Neuvostoliittoon. Hitlerin Saksaan hän suhtautui kielteisesti. Välit itänaapurin kanssa alkoivat kuitenkin kiristyä, ja talvisota syttyi 30.11.1939. Sodan aikana Kalliosta tuli kansan eheyden ja peräänantamattomuuden symboli. Kallion lausuma "Kui-vukoon käteni, jonka on pakko allekirjoittaa tällainen paperi" Moskovan rauhaa koskien on jäänyt historiaan. Terveystyistä Kallio joutui väistymään, ja hänen tilalleen valittiin Risto Ryti. Kallio oli vielä presidentti 19.12.1940, kun hän hallituksen ja marsalkka Mannerheimin saattamana sai sairauskohtauksen Helsingin rautatieasemalla ja kuoli saattajiensa syliin.

Osuuskunta Sigillum/Markus Kivistö

Keski-Pohjanmaan rahasto on yksi Suomen Kulttuurirahaston 17 maakuntarahastosta. Se perustettiin vuonna 1959, jolloin se kuului Etelä-Pohjanmaan rahaston kanssa yhteiseen Pohjanmaan rahastoon. Vuonna 1963 Keski-Pohjanmaan rahastosta tuli oma rahastonsa. Keski-Pohjanmaan rahasto toteuttaa tarkoitustaan, maakunnan henkisen ja taloudellisen kulttuurin vaalimista ja kehittämistä, myöntämällä apurahoja ja palkintoja sekä järjestämällä muutakin kulttuuritoimintaa. Lisätietoa www.skr.fi/kp.